

Overzichtsnota met vragen en bedenkingen bij de uitvoeringsbesluiten van het CED 24 feb. 2017

De sector waardeert de participatieve wijze waarop de uitvoeringsbesluiten tot stand zijn gekomen; dit neemt niet weg dat er vragen en/of bedenkingen zijn. Het is positief dat, zoals de sector had gevraagd, er geen apart actieplan meer moet worden ingediend bij CJM. De musea en bestaande collectiebeherende organisaties waarderen de heldere opzet van het stuk : relevante criteria voor de voorwaarden, verscherping zakelijke voorwaarden, concretisering van de verwachtingen naar culturele instellingen, verbreden focus van kinderen en jongeren naar divers doelgroepenbeleid, enz. volgende tekst bevat de bemerkingen die de sector heeft geformuleerd betreffende de uitvoeringsbesluiten.

1 Algemene bemerkingen

- De beslissing over de toekenning van werkingssubsidies 2019-2023 valt pas eind oktober 2018. Dit is te laat voor organisaties die al een bestaande werking hebben.
- Voor de indeling van collectiebeherende organisaties zijn er plaatsbezoeken voorzien. De Landelijke Expertisecentra cultureel erfgoed en Organisaties volkscultuur herhalen hun vraag dat er ook voor de landelijke dienstverlenende rollen plaatsbezoeken worden ingeschreven.
- Bij de beoordeling komt er veel beslissingsmacht bij de administratie te liggen. Hoe wordt het toezicht op de administratie gevoerd?
- De Landelijke Expertisecentra cultureel erfgoed en Organisaties volkscultuur vragen dat organisaties al in september 2018 kunnen intekenen op projectsubsidies, zodat de projecten in 2019 kunnen worden opgestart.
- De musea en culturele archieven stellen zich vragen bij het weinig ambitieuze inhoudelijke niveau dat wordt vooropgesteld. Waarschijnlijk zal het echte verschil tussen een landelijk erkend museum en een culturele instelling gemaakt worden op basis van zware zakelijke criteria.
- Voor de musea:
 - Het opleggen van cijfers druist in tegen het idee van participatie als ideale werkvorm waarbij intensief ingezet wordt op (kleine) gemeenschappen. De museumsector heeft er resoluut voor gekozen om van bezoekersaantallen geen nominatief, uitsluitend criterium te maken. Bezoekcijfers zijn geen indicatie of een museum al dan niet een breed publiek bereikt en dus succesvol is. De bezoekerscijfers moeten worden geïnterpreteerd binnen het geheel van de werking.
Als er dan toch richtcijfers gehanteerd worden, stellen de musea zich vragen bij de aantallen.
 - De verhouding tussen 20.000 bezoekers voor een regionale indeling, 75.000 voor een landelijke (+55.000) en 100.000 voor een culturele

instelling (+25.000) zit niet goed. De landelijke musea pleiten voor of het verhogen van de cijfers voor een culturele instelling of voor het verlagen van de cijfers van de landelijke musea.

- Lang niet alle musea met een regionale erkenning halen momenteel 20 000 bezoekers per jaar. Uitzonderingen op dit criterium zijn mogelijk, o.a. door de geografische ligging van een museum en de aard van de collectie, maar het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn om een groot deel van de erkenningen toe te kennen op basis van een uitzonderingsmaatregel.
- Gevolgen van het hanteren van dit criterium:
 - De andere functies, die niet meetbaar (kunnen) zijn zullen noodgedwongen ondergeschikt worden, in tegenspraak met de noden binnen de musea en de principes van de sector.
 - Een opgelegd minimumbereik zal resulteren in een publiekswerking die haaks staat op de participatiegedachte.
 - Musea zullen zich verplicht voelen om grote publiekevenementen te organiseren, die wel veel bezoekers genereren maar ook een grote personeelsinzet vragen. De personeelsinzet die dergelijke evenementen vragen, gaat ten koste van de investeringen in de collectie en in participatietrajecten, die het decreet en de visienota terecht naar voor schuiven als belangrijkste focuspunten.
 - Wat met projecten extra muros of digitale betrokkenheid? Worden musea door de vraag om meetbare minimaal aantallen te halen niet afgeraden om dergelijke innovatieve projecten op te starten, omdat de resultaten niet meetbaar zijn?
- De musea en culturele archieven stellen zich vragen bij het weinig ambitieuze inhoudelijke niveau dat wordt vooropgesteld. Waarschijnlijk zal het echte verschil tussen een landelijk erkend museum en een culturele instelling gemaakt worden op basis van zware zakelijke criteria. Zij pleiten ervoor om kwalitatieve criteria te formuleren inzake de maatschappelijke en culturele inbedding van een culturele instelling.
- De passage over evaluatie van het kwaliteitslabel is onduidelijk. Erkende collectiebeherende organisaties die geen werkingssubsidies ontvangen moeten een jaarverslag indienen voor 1 juni van het jaar waarop het jaarverslag betrekking heeft? Waarom volstaat het niet dat een organisatie die zelf geen kwaliteitslabel heeft samenwerkt met een organisatie die er wel een heeft om een landelijke of internationale projectsubsidie aan te vragen? Waarom móét dit met een gesubsidieerde organisatie zijn?
- Verschillende artikels: De functies worden niet gelijkwaardig gespecificeerd. De functie 'participatie' wordt amper genoemd, anders dan de functies 'herkennen en verzamelen' en 'presenteren en toeleiden'.
- Centrumsteden hebben groot voordeel wat betreft gehoor van burgemeester en steden, andere steden zijn in het nadeel. (Suggestie JDM)
- De vrees leeft dat het fijnmazig netwerk dat zich op archief vlak geleidelijk ontwikkelt of nog moet ontwikkelen daardoor te zwak zal uitvallen. Tal van erfgoedorganisatie met een duidelijke culturele erfgoedwaarde die zich bijvoorbeeld bevinden bij universiteiten, scholen, bedrijven, verenigingen en privépersonen dreigen 'door de mazen van het net te vallen'.

2 Artikelgewijs

- Art 4,1°: keuze voor digitale inventaris legt de lat hoog. Begrijpelijk voor indeling, maar ook al nodig voor kwaliteitslabel?
- Art 5,3°: in de praktijk wordt eerder de code van de VVBAD gevolgd dan IFLA
- Art 10 + 15: advies over en evaluatie van kwaliteitslabel door administratie eventueel (!) bijgestaan door externe experts. Experts moeten altijd ingeschakeld worden, niet 'eventueel'.
 - Waarom vraagt men voor de evaluatie van het kwaliteitslabel eigenlijk dat ook de jaarlijkse kosten en opbrengsten worden opgegeven? Er is niet direct een link met de gestelde criteria en aangezien aan het label geen subsidies zijn gekoppeld, is er geen reden waarom men dit dan zou moeten weten.
- Art 24: randopmerking: museum moet ruimte hebben voor bibliotheek, archief en documentatie, maar niet vice versa. Bib en archief moeten consultatieruimte hebben, museum niet.
- Art 26: aanduiding CE-instellingen: minister kan beslissen om er geen aan te duiden, uiterlijk 24 maanden voor ingang periode. OCE vindt dit een vreemde redenering, d.w.z. in december 2016 kon dergelijke beslissing vallen voor de periode 2019-2023?
- Art. 35 °3: Valt het uitbesteden van onderzoek aan betaalde of niet-betaalde onderzoekers binnen de eigen werking?
Betreffende art. 35, 3° voor de functie onderzoeken op regionaal niveau :
Onder a) wordt eigen wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed met regionale relevantie verplicht gesteld.
Deze verplichting stemt niet overeen met de interpretatie die nationaal en internationaal in de archief praktijk aan de specifieke invulling van deze functie wordt gegeven. De voorgeschreven deontologische code van het ICA (zie CED art. 5, 3°, b) geeft in artikels 8 en 9 duidelijk de positie aan van de archivaris t.a.v. het wetenschappelijk onderzoek, namelijk dat deze dienen te kaderen binnen de normale archiveringsopdrachten. Het wetenschappelijk onderzoek, zoals uitgevoerd binnen de archiefsector, past binnen het ruimere kader van het ontsluiten voor en faciliteren en ondersteunen van het wetenschappelijk onderzoek en niet als op zich staande opdracht zoals beschreven onder art. 35. Vandaar het voorstel om voor de archieven in dit artikel a) en b) te verenigen onder 1 criterium als "ondersteunen of uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed met regionale relevantie".
- Art. 35 4°: Behoud van langere sluiting voor sommige regionale musea, mogelijke uitzonderingsmaatregel?
 - "het hele jaar door ten minste 24 uur per week geopend zijn": de overheidsarchieven willen daarbij stellen dat de relevantie van openingsuren in de archiefsector anders geïnterpreteerd dient te worden dan in de museumsector. Gezien de sterke toename van de digitale dienstverlening in de archiefsector met een directe impact op het fysieke publieksbezoek is een aanpassing van dit criterium aangewezen: van 24 uren naar 18 uren per week. (zoals ook vermeld in OCE advies van eind februari inzake de criteria)
- Art 35 5°, 6° en 7°: Meer duiding over hoe criteria (participeren, beleid rond duurzaamheid en beleid rond maatschappelijke en culturele diversiteit) moeten worden aangetoond, gedifferentieerd voor regionale en landelijk ingedeelde musea.
- Art 38 1° Infrastructuur:
 - Faciliteiten om erfgoed te raadplegen dat niet wordt tentoongesteld: infrastructureel of kan dat ook digitaal? Hoe (fysiek) toegankelijk moet of mag een depot zijn voor

derden?

- Signalisatie van en naar het gebouw: bedoelt men daarmee bewegwijzering in en rond het gebouw of ook op invalswegen? Want daar heeft een collectiebeherende instelling niet altijd vat op.
 - Bij collectiebeherende organisaties verwacht men dat deze over een bepaalde infrastructuur beschikt. Moet de organisatie zelf deze infrastructuur hebben of volstaat het dat ze er bijvoorbeeld via uitbesteding over beschikt?
- Art 47-48: Positief is ook het repliekrecht, eveneens een vraag van de sector.
 - Art 54, tweede lid (staat ook nog elders): Kan de minister voorbeelden geven van 'openstaande verbintenissen'? We herkennen deze formulering niet uit vorige decreten.
 - Art 55, vierde lid: Er wordt een afwijking voor het tweede lid, 2° voorzien. Betekent dit dat er bijvoorbeeld een aparte jaarrekening moet zijn voor de cultureel-erfgoedcel, de IOED.... Kan dit onderscheid tussen de diensten niet gemaakt worden via analytische codes binnen dezelfde jaarrekening, in plaats van via aparte jaarrekeningen te maken?
 - Art 56, derde lid: We vinden het jammer dat de minister pas 3 maand voor de nieuwe beleidsperiode zal aangeven welke kosten eventueel uitgesloten worden voor subsidiëring. Dit is erg laat. Bovendien hebben we eerder gevraagd om, in navolging van andere sectoren, geen onderscheid te maken tussen kosten ondersteunende aard en andere kosten.
 - Art 66: behoorlijk stevige voorwaarden m.b.t. goed bestuur. Wanneer moeten die vervuld zijn? Bij aanvang beleidsperiode of tegen 15/12? Vraagt (tijd en mogelijk ondersteuning voor) omschakeling en ook mentaliteitswijziging. In functie van de steden en gemeenten worden soms structuren (bv. AGB's) opgezet die meer dan 1 type organisatie beheren, wat goed is voor het centraliseren van sommige kosten. De huidige omschrijving houdt daar geen rekening mee. Dit punt wordt tevens besproken in de PPT.
 - Art 67: Hoewel er vermeld staat "voor zover de organisatie over de desbetreffende organen beschikt", vinden we dat artikel 66 en 67 uitgebreid zijn. Bij 4° lezen we bijvoorbeeld dat de Raad van Bestuur wordt samengesteld op basis van a priori bepaalde profielen en competenties. Erfgoedcellen, verbonden aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband, hebben echter weinig vat op het profiel van de leden van een Raad van Bestuur. Het Decreet op de Intergemeentelijke Samenwerking schrijft voor dat de Raad van Bestuur van een projectvereniging voor de helft moet bestaan uit leden voor de meerderheid en voor de helft oppositieleiden, aangeduid door de gemeenten.
 - Art 85: We vragen alvast dat er ook experts zullen zetelen die voldoende affiniteit hebben met de werking van een lokaal bestuur en intergemeentelijk samenwerken.
 - Art 91: één beoordelingscommissie voor dienstverlenende en ICE.
 - Geen verdere details over dienstverlenende organisaties.
 - Art 98: We vragen dat de administratie, voor het indienen van een aanvraag voor een regionale dienstverlenende rol, zes maanden (juni 2019) voor de indiendatum een model oplegt. We lichten toe:
 - Een goed en voldragen beleidsplanning traject duurt negen maanden. De meeste van ons zullen daarom al in het vroege voorjaar (maart) van 2019 beginnen aan hun beleidsplanningsproces.
 - Wanneer een intergemeentelijk samenwerkingsverband op 1 april een aanvraag indient, dan moet het aanvraagdossier al klaar zijn tegen 1 januari om het vervolgens te kunnen voorleggen aan de verschillende gemeentebesturen. Ook de kunststeden moeten voldoende tijd voorzien om de aanvraag te laten goedkeuren door het College van Burgemeester en Schepenen.